

פרק י"ג

אמנם השערות — מהם יונק זעיר-אנפין עצמו, אך החוורתא — מנהירו דילהון ירתין צדיקיא ארבע מאות עלמין דכסופין דעלמא דאתי. וכבר נתבאר במקום אחר שבבחינה אחת השערות מעולים מן החוורתא ובבחינה אחרת הוא להפך, ודע שאין נמשך אל זעיר-אנפין משום אחד מן החוורתי רק מחד ארחא דאזיל בפלגותא דשערי, ומשם נמשך אל ארחא אחרא דרישא דזעיר-אנפין בפלגותא דשערי גם כן, ומארבעה חוורתי נשלם י"ג תיקונים כנודע, ותשעה חוורתי דפנים נעשה בזעיר-אנפין תשעה תיקונים, ככתוב אצלנו.

והנה, הראש העליון הנקרא "גולגלתא רישא חוורא", שהוא סוד הכתר דאריך-אנפין, יש בו י"ג תיקונים שהם י"ג אותיות שבשלשה היוו"ת שבו עם כללותן, והם י"ג הנזכרים באדרת נשא (דף קכ"ח ע"ב), וזה לשונו: האי גולגלתא חוורא דיליה אנהיר לי"ג עיבר גליפן. והענין הוא, כי האי רישא חוורא יש בה י"ג תיקונים דמתפשטין בה מהאי חוורתא דיליה, והוא בחינת הלבנונית שיש בגולגלתא בין שער לשער, כנזכר שם. וסודו הוא, כי השערות הם בחינת צורת האותיות הנכתבות בדיו, והלבנונית הוא בחינת הנייר והקלף הלבן שעליו כותבין האותיות, ויש בחינת שערות מעולין מן הלבנונית, ויש בחינה אחרת שהלבנונית מעולה מן השערות, וכמו שכתבנו במקום אחר בענין היחודין יחוד ה'. וזהו טעם

כתב רבינו זלה"ה ב"עץ חיים" (בשער י"ג הנקרא שער אריך-אנפין פרק ה'), וזה לשונו: הנה, אריך-אנפין יש לו שערות רישא — שהם חוורתי — והנימין הנמשכין מאחוריו, ויש לו שערי דיקנא הנמשכין מלפניו, ומקום סיום שתי בחינות אלו הם עד טיבורא דליבא, כנזכר באדרא. וביאור "טיבורא דליבא" הוא, שתפארת דאריך-אנפין נקרא "לב", ונקודת מחציתו נקרא "טיבורא דליבא", כי טיבורא דגופא הוא בסוף שני שלישים של תפארת. והנה, גופא דיליה מן הגרון עד חצי התפארת מתלבש אריך-אנפין על-ידי אבא ואמא, אך שתי בחינות שערות הנזכרות לעיל מלבישין לאבא ואמא מבחוץ מאחוריהם ומלפניהם, ונמצא ששתי בחינות שערות מגיעין עד טיבורא דליבא, שהוא חצי התפארת, ומסיים שם, וגם שם מסתיימין אבא ואמא, ומשם ולמטה מלביש זעיר-אנפין את שארית אריך-אנפין. ונמצאו שתי בחינות שערות אלו מגיעין עד רישא דזעיר-אנפין פנים ואחור ואינם נכנסים בו, כי אינם ארוכים ואין שיעורן אלא עד שם בשה, ומהם נמשכים חיות ושפע אל שערות דרישא דזעיר-אנפין, שאף-על-פי שהם שערות והם דינין, עם-כל-זה להיותם שערות דאריך-אנפין הם יותר רחמים גמורים מן הרחמים דזעיר-אנפין. ומשם ולמטה זעיר-אנפין אין לו שערות חופפים עליו לא מבפנים ולא מאחור כמו אבא ואמא, וזה שכתוב [בראשית כז, יא]: "ואנכי איש חלק", בלא שערות דאריך-אנפין להלבישו.

אחור עד רישא דזעיר-אנפין, אז נגמרים ונעשים בו י"ג תיקוני דיקנא, כמו שיש בדיקנא דאריך-אנפין, כמבואר אצלנו בכוונת "ויעבור" שהם י"ג וכו'.

עוד יש מציאות אחר להעשות י"ג תיקונים בדיקנא דזעיר-אנפין, והוא, שמתעלה ועולה זעיר-אנפין אל מקום אבא ואמא, כי אז נכלל זעיר-אנפין בארבעה תיקונים בתראין דדיקנא דאריך-אנפין, כי שם מקום מעמד אבא ואמא, ואז בעלות שם זעיר-אנפין יש לו גם כן ארבעה תיקונים אחרים, ואז נשלמים בו י"ג תיקוני דיקנא כמו אריך-אנפין. ובאדרא (דף קכ"ח ע"ב) אמרו: ומנהירו דהאי חוורא ירתי צדיקיא ארבע מאה עלמין דכסופין, הדא הוא דכתיב (בראשית כג, טז): "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר", כי אף-על-פי שבהיותם למעלה הם בחשבון גדול של ארבע מאות אלף, הנה ברדתן למטה הם אז בחשבון מועט, ואינן רק ארבע מאות לבד, ומהם נהרין צדיקיא בעלמא דאתי וכו'. והיותן חשבון ארבע מאות, כבר ביארנו שהוא להיות הוי"ה זאת במילוי יודי"ן, שיש בה ארבע יודי"ן, וכל אחת מן ארבע יודי"ן כלול מעשר, הרי ארבע מאות, והם שתי אותיות ש"ק מן "שקל", והוי"ה עצמה גימטריא כ"ו, ועם ארבע אותיות הרי למ"ד מן "שקל", וזהו ענין "ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר", הוא גולגולת הנקרא "כתר" הסובב הראש, תרגום "סביב" — סחור, וזהו "עובר לסוחר" הוא הכתר.

ועתה נבאר מציאות דיקנא דאריך-אנפין מה הוא. הנה נודע כי אריך-אנפין

שמן החוורתא מנהורא דיליה ירתי צדיקיא ארבע מאות עלמין דכסופין, ומן השערות יונק הזעיר-אנפין עצמו. ולמטה בעזרת האל נבאר איך עתיק יומין מתלבשין שבע תחתונות דיליה ברישא דאריך-אנפין, ונצח הוד שלו מתלבשין בשתי בחינות של אריך-אנפין, והם שתי אזנים ושתי עינים שבו. והנה, בשתי בחינות אלו אין שער גדל בהם, אמנם כאשר אורם חוזר מתא לעילא — דרך האי קרומא דאורא דאריך-אנפין אשר שם מתלבש תפארת דעתיק יומין שהוא בחינת וא"ו כנודע — אז ההארות ההם יוצאים על הגולגלתא דאריך-אנפין ונעשין נימין ושערות כדמיון צורת ווי"ן, כי השערות יוצאין מבחינת נצח והוד הנקראים "ווי העמודים". והבן זה. ולכן, מכח בחינות אלו נתהוו שתי בחינות ברישא עילאה דאריך-אנפין בגולגלתא, והם החוורתא והשערות, זה בבחינת כתיבת האותיות עצמן, וזה בבחינת הקלף והנייר הסובל הכתב עליו. והנה, זאת החוורתא מתחלקת ליי"ג ארחין, כנזכר לעיל שיש בהאי רישא חוורתא ג' הוי"ת ובהם י"ב אותיות ועם הכולל הרי י"ג, והם מתחלקין באופן זה: ארבע בצד אחורי רישא דאריך-אנפין, ותשעה מצד הפנים דאריך-אנפין וכו'.

ודע, כי אותן התשעה חוורתי שמצד הפנים דאריך-אנפין, הם נמשכין ויורדין דרך הפנים עד רישא דזעיר-אנפין, ושם מתחברים בדיקנא דזעיר-אנפין, ואז נעשים לו תשעה תיקוני דיקנא, כנזכר באדרא בתשעה תיקונים אתתקן דיקנא דזעיר-אנפין. וכאשר נמשכין גם אותם הארבעה חוורתי דרישא דאריך-אנפין דרך

מלביש לעתיק, כנזכר לעיל, וכבר ביארנו כי באריך-אנפין יש גולגלתא, והוא סוד הכתר דאריך-אנפין, ובגווה חד מוחא לחוד דלא אתפליג לתלת מוחין כמו בזעיר-אנפין, רק חד לחוד, והאי מוחא הוא סוף חכמה דאריך-אנפין, ונקרא מוחא סתימאה. אמנם שינוי זה יש באריך-אנפין יותר מבשאר פרצופים, כי בגולגלתא שלו יש כתר וחכמה, אבל בינה ודעת אין בגולגלתא שלו, ואמנם בינה דאריך-אנפין הוא סוד הגרון דאריך-אנפין, ותמן נחתת ולא קיימא ברישא. ומכאן תבין איך בינה נקראת "גרון" ונקראת "כתר" ונקראת "שופר", כי הלא בגרון דאריך-אנפין נעשה כתר לאבא ואמא. נמצא כי שלש ראשונות דאריך-אנפין יתבי דא על דא: כתר, ותחתיו חכמה, ותחתיו בינה. ואמנם, בסוד קוין — כתר למעלה, וחכמה ובינה למטה משני צדדי הכתר, ועיקר התיקון הזה הוא להיות קוין, כנזכר בכמה מקומות.

וטעם שינוי זה דאריך-אנפין, היה, כי כבר הודעתוך סוד המלכים שמתו — הם סוד הנקודות — ואחר-כך נתקנו, ואמנם ברישא דעתיק לא היה בו שום בחינת מלכים שמתו, כמבואר אצלנו, אך מאריך-אנפין ולמטה היה בו בירור שבעה מלכים, לכן אריך-אנפין המלביש ומקבל אור דעתיק יומין עצמו לא היה כח אל הבינה שבו לקבל אורו, ולכן ירדה בגרון, כי ממקום רחוק תוכל לקבל הארה. והטעם, לפי שבינה דינין מתערין מינה, לכן אין בה כח לקבל החלק של האור דעתיק כמו החכמה, לכן החכמה נשארה במקומה והבינה ירדה בגרון, ואמנם בשאר פרצופין, כגון אבא ואמא וזו"ן, כולם

מקבלים אור דעתיק על-ידי לבוש אריך-אנפין, ויש בה יכולת להשיגו ואין צורך להבינה שלהם לירד ולהתרחק. ואמנם, אחר שירדה הבינה בגרון ירד הדעת ונתלפש בששה קצוות דאריך-אנפין עצמם והיה רוחניות אליהם, ואין לו מקום מקובץ כי אם בין תרין כתפין דאריך-אנפין הוא עומד, כנזכר במקום אחר.

ונחזור לענין, כי ברישא דאריך-אנפין יש כתר וחכמה לבד. והנה, כל זה הוא בבחינת הכללות, אבל כבר ידעת כי כל מידה ומידה מינהון כלולה מעשר, ואם כן כתר וחכמה יש בכל אחד עשר ספירות. והנה, כל שיעור הראש — שהוא עד המצח שהוא מקום השערות — שם יש כללות עשר ספירות מן הכתר ועשר ספירות מן החכמה, וכן למטה מן המצח עד הגרון ששם הבינה, יש גם כן כללות עשר ספירות מן הכתר ועשר ספירות מן החכמה, וכל זה בבחינת פנימיות. והנה, גם כן בבחינת אור מקיף יש עשרה מקיפים מן הכתר ועשרה מקיפים מן החכמה בראש, וכן עשרה מקיפים מן הכתר ועשרה מקיפים מן החכמה יש ממקום המצח עד הגרון. ועתה אין אנחנו עסוקין במקיפי הראש, ונדבר במקיפי הפנים: הנה, סוד י"ג תיקוני דיקנא הם סוד מקיפי פנים, על דרך שנבאר בעזרת האל. והענין, כי אמת הוא שבבחינת אור פנימי יש עשר ספירות מן הכתר ועשר ספירות מן החכמה, אך בסוד מקיף לא יש רק י"ג מקיפים מכתר וחכמה לבדם, כי השאר אינן יכולין להתגלות, ואמנם עשר הפנימים עומדים זה על גב זה כסדרן: כתר חכמה בינה וכו' עד המלכות האחרונה, ומחזיקים שיעור המקום המחזיק וסובל ל"ג אורות מקיפין

לשיעורם שוה, וזה סוד שערות הדיקנא, שיוצאין האורות דרך נקבי השערות ומאירין בסוד מקיפין.

ואמנם יש חילוק בין פנימים למקיפים, והוא, כי עשר ספירות הפנימים דכתר הם זה על גב זה, אמנם המקיפים הם להפך, שהם מתחילים ממטה למעלה: מלכות בראש כל י"ג תיקוני דיקנא והכתר בסופם, וכן העשר ספירות מקיפים של חכמה הם זה על זה גם כן, ולא די בזה אלא שגם כן כל הספירות מקיפים של חכמה הם עליונים מכל עשר ספירות מקיפים של חכמה. נמצא כי אחרונה שבכולם — שהיא מלכות דחכמה — עומדת למעלה מכולם, והגבוה ומעולה שבכולם — שהוא כתר — עומד למטה מכולם. והטעם, כי להיותו אור מגולה מקיף לא היה כח בתחתונים לסבלו, ולכן אורות העליונים לא נתגלו רק למטה ממדרגתן, ולפיכך כתר שבכתר — שהוא מדרגה עליונה יותר — נתגלה במדרגה היותר תחתונה שבכולם, וכן המלכות שבחכמה — שהיא היותר קטנה שבכולם — נתגלית למעלה מכולם, כי יש כח בתחתונים לקבלה, וכיוצא בזה בשאר הספירות. ומה שאני אומר שכתר שבכתר נתגלה במדרגה התחתונה — לא דייקתי למלתי, שהרי אינם רק י"ג תיקוני דיקנא לבד ואינם כ', אך הכוונה לומר, כי המדרגה היותר עליונה שבכתר — שהוא נקרא "ונקה" שהוא החסד — נתגלה במדרגה התחתונה.

גם דע כי אין גדר המקומות כמו שנראה בעיניך לסדרם זה על גב זה ממש, כי

אין סדר המדרגות כפי היות המקום עליון או תחתון, כי הלא יש מקום למטה ונקרא עליון, כי הלא המקום שתחת הפה הוא יותר תחתון מכולם, ואמנם הוא מכלל מקומות העליונים להיות סמוך אל הפה ומקבל האור וההבל היוצא משם יותר מכמה מקומות העליונים, להיותו סמוך לפה, וכן הסמוך לעינים וכן הסמוך אל החוטם, כי גם מהם יוצא הארה. ואם תאמר, מקום שתחת הפה היה ראוי לקראו תיקון ראשון. אך דע, כי אין הדבר תלוי בזה, רק ראוי להעריך המקום עצמו אם הוא עליון אם לאו, וקרוב למקום ההבל, ולפעמים יש מקומות עליונים שהם גבוהים ממקום הבל, ודבר זה תלוי בהערכה שהעריך המאציל יתברך המקומות בסוד י"ג תיקוני דיקנא, על דרך שנבאר.

אמנם, פירוש י"ג מידות בסוד י"ג תיקוני דיקנא דאריך-אנפין נבאר מקום הי"ג תיקונים היכן הם בדיקנא, ואמנם נמנה תחילה התיבות איך הם י"ג: א', "מי אל כמוך". ב', "נושא עוון". ג', "ועובר על פשע". ד', "לשארית נחלתו". ה', "לא החזיק לעד אפו". וא"ו, "כי חפץ חסד הוא". ז', "ישוב ירחמנו". ח', "יכבוש עוונותינו". ט', "ותשליך במצולות ים כל חטאתם". יו"ד, "תתן אמת ליעקב". י"א, "חסד לאברהם". י"ב, "אשר נשבעת לאבותינו". י"ג, "מימי קדם". ואמנם, הי"ג מידות אלו דמיכה הם השפע הפנימיות הנמשכין ממוחה סתימאה בתוך שערות הזקן, והם הנקראים "שבחא דעתיקא". אך שערות הזקן עצמו — שהם הצינורות וכלים ומעבירים שיריק המשחתא קדישא בהם — הם י"ג מידות שנזכרו

בתורה בפרשת כי תשא, והם כמו י"ג דזעיר-אנפין, כי כבר ידעת שאין בזעיר-אנפין רק תשעה, והם של פרשת שלח לך, וכשמאירין בו י"ג אלו אז נקרא בשמם, והם על זה הסדר: "אל" א'. "רחום" ב'. "וחנון" ג'. "ארך" ד'. "אפים" ה', לפי שארך אפים מורה על שתי מידות יחד, ולזה לא אמר 'ארך אף' אלא "ארך אפים". "ורב חסד" וא"ו. "ואמת" ז'. "נצר חסד" ח'. "לאלפים" ט'. "נושא עוון" יו"ד. "ופשע" י"א. "וחטאה" י"ב. "ונקה" י"ג.

ועתה נבארם בפנים [של] האדם עצמו איך הם י"ג תיקונים, ואמנם, תחת פאתי הראש הם מתחילין שני ראשין דדיקנא, והם קצרים ולא רחבים, והם כנגד האוזן, וזהו תיקון ראשון הנקרא "אל". ואחר-כך תיקון השני, והוא שורות השערות הגדלים בשפה העליונה על הפה לאורך, וזהו "רחום". והשלישי "וחנון", הוא אותו ארחא שכנגד האמצעות החוטם. הרביעי "ארך", הוא שורת שערות שתחת שפה התחתונה. החמישי "אפים", הוא ארחא תניינא המפסיק באמצע הזקן, והוא מכוון נגד ארחא קדמאה שתחת החוטם. הששי הוא "ורב חסד", הוא תחת תיקון קדמאה ד"אל", והוא סיום שיעור אותן השערות הקצרות של שער, אך במקום שהתחיל להתרחב מעט שהוא מקום התחלת עצם הלחיים עצמו שהוא יוצא כמין זוית תחת האוזן ומשם ולמטה הוא רחב יותר משל מעלה, וזהו נקרא "ורב חסד", וזה נמשך עד המקום שכנגד הפה. השביעי "ואמת", הם שני הפנים החלקים מן השער, תרין תפוחין קדישין. השמיני "נצר חסד", והוא נקרא 'מזלא קדישא', והוא הזקן מכנגד

הפה ולמטה, שהוא כללות הזקן בכללותו בחיבור אחד, כי מה שלמעלה מזה הוא נחלק לשנים, כי שני תפוחין וחוטמא מפסיקין בנתיים, ואמנם מכנגד הפה ולמטה הוא עובי הזקן והתחברותן יחד, ואמנם הוא מאד עבה והם שערות על-גבי שערות, ואלו נחלקין לשנים. כיצד? — צד הזקן מכנגד מעלה — שהוא מקום הזקן המגולה — הוא תיקון אחד, וצד הזקן המכוסה — שהוא כנגד הגרון — הוא תיקון שני. נמצא, כי אנחנו מחלקין עביות הזקן, כי צד העליון הנגלה לעינים תיקון אחד, ומה שהוא כנגד הגרון הם השערות שתחת אלו הראשונים והם מתכסים באלו הם תיקון שני. והנה, אלו שני תיקונים נקראים 'מזלא', מלשון [דברים לב, ב]: "תיזל כטל אֶמְרָתִי", שהוא משך השערות באורך מלמעלה למטה, ואין בכל הי"ג תיקונים האלו שיהא נקרא כך אלא אלו השנים: העליון נקרא "נצר חסד" — תיקון השמיני, והתחתון נקרא "ונקה" — תיקון הי"ג, ושניהם כל אחד נקראים 'מזלא'. ואמנם, אלו השערות הם ארוכות עד הטבור שלו. התשיעי הוא "לאלפים", כי בין אלו השערות הארוכות מובלעים קצת שערות קטנים, וזהו "לאלפים". העשירי "נושא עוון", אחר כל שני מזלות אלו יש שערות קטנים סמוכות לגרון והם למעלה ממנו מעט, ואינן מובלעים במזלא הנזכר רק ניכרין לבדם וחפיין אגרונא. האחד עשרה "ופשע", הוא היות אלו השערות קטנים שוין בארכם ולא נפקי דא מן דא. השנים עשר "וחטאה", הוא הפה עצמו להיותו פנוי משערות. השלש עשרה "ונקה", הוא מזל השני הנזכר הנקרא תיקון הי"ג. ואמנם, שני מזלות אלו

העלם ודקות גדול. והנה, התיקון השביעי הוא "אמת", וכנגדו נזכר ב"מי אל כמוך" — "ישוב ירחמנו", וכך אמרו באדרא רבא: הדא הוא דכתיב "ישוב ירחמנו", ובהאי דלתתא הוא "אמת". עד כאן לשונו. וזו ראייה למנינינו שמנינו פה.

ודע, כי י"ג תיקוני דיקנא הם שלש פעמים שם בן ארבע, שהם שנים עשר, והמזל הכוללם הם שלשה עשר, ושלש פעמים שם בן ארבע הם ע"ח, והם בגימטריא מזלא, להורות דכולהו במזלא אתכלילו. והנה, אם נדקדק באותיות "נוצר" הם אותיות רצון בהיפוך, כי במצח הוא רצון חסד עילאה, ולמטה בזקן נהפך לנוצר, והוא הוא תיקון השמיני היורד מרצון העליון שבמצחא ומקיף הזקן. ולהיות כי הוא בינה שבכתר, נרמז בראשי תיבות נח"ל — "נוצר חסד לאלפים", כי היא נחל קדומים. והוא, ה"נוצר חסד עילאה" "לאלפים" — להורידו למטה, כי חסד עילאה הוא שם בן ארבע במילוי יודי"ן שהוא בגימטריא חסד, ויורד למטה לשם בן ארבע במילוי אלפי"ן על ידו, וזהו "לאלפים" — לשם בן ארבע במילוי אלפי"ן.

והנה, התיקון הששי הוא חסד דעתיקא, והוא "כי חפץ חסד הוא", כנזכר באדרא רבא, וכנגדו בי"ג מידות אל בתיקון ששי לפי חשבוננו הוא "ורב חסד", מידה ששית, ומידה זו היא מידה כהן גדול, ומכאן מתחיל דיקנא דכהנא רבא דאתתקן בשמונה תיקונין, כנגד שמונה בגדי כהונה, כי מכאן עד תשלום הי"ג תיקונין הם שמונה תיקונין, וזו היא

שוכבים זה על זה, והם דכורא ונקבה, ואבא יונק מן השמיני ואמא יונקת מן הי"ג, הרי ביארנו י"ג תיקוני דיקנא. עד כאן לשונו זלה"ה.

וכתב עוד רבינו זלה"ה ב"שער מאמרי רשב"י" ע"ה בביאור אדרא רבא, וזה לשונו: סוד שלש עשרה מידות כך הם, וזה סדר מניינם: "אל" אחד. "רחום" שנים. "וחנון" שלש. "ארך" ארבע. "אפים" חמש. "ורב חסד" שש. "ואמת" שבע. "נצר חסד" שמונה. "לאלפים" תשע. "נושא עוון" עשרה. "ופשע" אחת עשרה. "וחטאה" שתים עשרה. "ונקה" שלש עשרה. ואלו הם י"ג תיקוני דיקנא דאריך-אנפין שהורידן משה רבינו ע"ה למטה במקום הדין למתקן. ואמנם תשעה תיקוני דיקנא דזעיר-אנפין הם אלו: "ארך" א'. "אפים" ב'. "ורב חסד" ג'. "נושא עוון" ד'. "ופשע" ה'. "ונקה" וא"ו. "פוקד עוון אבות על בנים" ז'. "על שלשים" ח'. "ועל רבעים" ט'. והנה, שלשה תיקונים אלו האחרונים הזכירן משה רבינו ע"ה אחר י"ג תיקוני דיקנא דאריך-אנפין, כי הם מקום הדינין, וכיון להמשיך להם י"ג מכילן דרחמי למתקן, כי שלשה אלה קשים לפקוד עוון, והם דין יותר מכל השאר, כמובן מפשטם, וצריכין מיתוק. והנה, [התיקון] השמיני של אריך אנפין הוא 'מזלא', כנזכר באדרא רבא, [ולפיכך] "נצר חסד" שהוא רומז לו — הנו"ן גדולה, לרמוז אל בינה שבכתר, והוא חוטא דשערי דבסחרני דיקנא, כי היא קו ירוק המקיף את העולם למטה. ודוגמתו למעלה להקיף הזקן העליון, ושם נעלמים חמשים שערים עליונים תכלית

וּכְתַב עוד רבינו זלה"ה ב"ספר הכוונות" [מא ע"א], וזה לשונו: הנה נתבאר לעיל כי בברכת כהנים נכנסין המקיפין דזעיר-אנפין, ועל-ידי-כן מקבלת הדיקנא שלו הארה גדולה, ומה שהיתה בתחילה בתשעה תיקונים לחוד נעשים עתה י"ג תיקוני דיקנא גמורים, ואחר-כך מאירים בו עוד שבעה דגולגלתא דאריך, הרי הם עשרים הארות. ונמצא, שעל-ידי ברכת כהנים נמשכת הארה גדולה בדיקנא דזעיר-אנפין, ונגמרים ונעשים י"ג תיקונים גמורים, ולכן אחר ברכת כהנים אז אומרים י"ג מידות ד"ויעבור" תכף, להורות שעל-ידי ברכת כהנים נגמרים בו י"ג תיקוני דיקנא.

וּדַע, כי שלשה דיקנין הם למעלה, השתים יש בהם שערות והשלישית אין בה שערות, והם: דיקנא דאריך-אנפין ודיקנא דזעיר-אנפין יש בהם שערות, לפי שהם זכרים, אבל דיקנא דנוקבא דזעיר-אנפין אין בה שערות, שהיא נוקבא. ומה שאין אנחנו מזכירין דיקנא דאבא, הוא לפי שאבא ואמא אתכלילו במזלא דדיקנא דאריך-אנפין, ולכן אין בו דיקנא. ולכן היו תיקוני דיקנא שלושה, והם: דיקנא דאריך-אנפין — י"ג, ודיקנא דזעיר-אנפין — ט', ודיקנא דנוקבא — שיתא לבד, כנזכר באדרא רבא וזוטא. והטעם הוא כמו שכתוב אצלנו, שהמקום של השערות שאנחנו מונין באריך-אנפין וזעיר-אנפין הם גם כן נמנין בדיקנא דנוקבא, באותם המקומות עצמן, אף-על-פי שהם חלקים בלתי שערות, ולכן אינם נמנים אלא במנין ששה תיקונים בלבד. והנה, כמו שזעיר-אנפין מקבל הארה גדולה בברכת כהנים,

דיקנא דכהנא רבא דאתקן בתמניא תיקונין, הנזכר באדרא רבא, והיא אתגלייא קצת על-ידי חסד עולם, דאיהו גופא דאתלבש ביה חסד דעתיקא דלגו חסד דקשוט בחיי דנשמתא, ולפיכך נאמר בכתוב ותהלים קלג, [ז]: "יורד על הזקן זקן אהרן", כי הם זקן בתוך זקן, כי מן מידה ששית ואילך מתחיל זקן אחר מתלבש בשמונה בגדים, ותיקונים אלו הם לו כנשמה, ולפיכך נגלים על-ידי התלבשות שמונה בשמונה. ונמצא כי התיקון הששי מתלבש, וממנו ואילך — והם דיקנא דכהנא רבא בהתלבשות שמונה בשמונה — השמונה נגלים, והם כנגד שמונה בגדים, ושמונה נכסים והם תיקוני דיקנא דעתיקא ממש, והם נשמה לאלו.

והנה, הי"ג תיקונים כולם בכתר, והחמשה הראשונים הם כנגד אור צח מצוחצח, אור קדמון חכמה ובינה, ומשם ואילך מתחיל חסד, והוא דיקנא רבא דכהנא מסטרא דחסד קאתי. ודע, כי התלבשות שמונה אלו נעשה נשמה לזעיר-אנפין, כי גם הוא מתחיל מן חסד, ונמצא שיש חסד לגו בעתיקא, וחסד המתלבש בו מלבר, והוא חסד דלגו בזעיר-אנפין, ועוד יש חסד דלבר המתלבש בו בזעיר-אנפין. והבן כל זה, כי לפי זה נמצא כהן גדול וסגן וכהן סתם וכהן הדיוט.

תיקון י"ב דדיקנא דעתיקא הוא הפה הקדוש דלית ביה שיערא, ונפיק ביה רוחא דאתפרש לשבעה ושלשים אלף עיבר, והוא בגימטריא הבל, הבל הפה הקדוש, וזה מה שאמר הכתוב וקהלת ח, [יד]: "אמרתי שגם זה הבל", כי תיקון הי"ב שהוא בגימטריא ז"ה מתפרש לל"ז עיבר כמנין הבל. עד כאן לשונו זלה"ה.

בה תשעה תיקונים כמו דזעיר-אנפין, לפי שעתה מקבלת הארה מן זעיר-אנפין בעלה, אבל זעיר-אנפין המקבל הארה מן אריך שיש בו י"ג תיקונים נעשים בו גם כן י"ג תיקונים כמוהו. עד כאן לשונו זלה"ה.

שאף-על-פי שאין בו מתחילה רק תשעה תיקונים עם-כל-זה עתה מאירים בו כל הי"ג תיקונים דדיקנא דאריך-אנפין, וכן נוקבא דזעיר-אנפין, אף-על-פי שמתחילה לא היו בה אלא ששה תיקונים עתה נעשים

פרק י"ד

נקרא "לב", מפני שמתחיל מטיבורא דליבא דאריך-אנפין.

ונמצא, כי אבא ואמא מלבישין את הגרון דאריך-אנפין עד טיבורא דליביה, ודיקנא דאריך-אנפין נמשכת ומתפשטת על אבא ואמא וחופפת עליהם, ומסתיימין כחדא, אבא ואמא ודיקנא דאריך-אנפין. וכמו שביארנו לעיל ענין תלת רישין עילאין, שהם עתיק יומין עם כתר וחכמה דאריך-אנפין שהם רישא דיליה, כן כאן יש תלת רישין, והם: תרין רישין דאבא ואמא וחד רישא דכליל לון, הוא בחינת מזלא דדיקנא דאריך-אנפין היורד ומתפשט עד טיבורא דליבא כשיעור קומת אבא ואמא וחופף ומכסה עליהם, ולכן אין אבא ואמא יכולין להזדווג אם לא על-ידי דעת עליון, שהוא המזל דתיקון י"ג והמזל דתיקון ח' דדיקנא דאריך-אנפין המתפשט ומכסה עליהם, והוא כולל את שניהם ואינון אתכלילו ביה, ואבא עיקר יניקתו ממזל השמיני העליון הנקרא "נוצר חסד"

כתב רבינו זלה"ה ב"שער מאמרי רשב"י ע"ה בביאור אדרא זוטא: הנה נתבאר למעלה כי אריך-אנפין מתלבש בכל האצילות כולו, ויש לו פרצוף עשר ספירות. ונתבאר, כי הן אמת שיש לו פרצוף גמור ברישא וגופא כלול מעשר ספירות, אבל אינו נגלה מכולו רק רישיה לבד, ושאר גופו מתלבש ומתפשט בתוך שאר הפרצופים, ונכסה ואינו נגלה רק הראש לבד, ונשאר ראשו בסוד אור מקיף אל מוחין פנימיים דאבא ואמא, שאי אפשר לבחינה עליונה להתלבש בתחתונה אלא השבע תחתונות שבה לבד, וכנזכר לעיל.

ואמנם, נחלק שיעור קומת אריך-אנפין לשנים, כי אבא ואמא מתחילין להלביש את אריך-אנפין מן הגרון שבו עד חצי העליון דתפארת שבו, והוא מקום טיבורא דלבא דאריך-אנפין, במקום שמסתיים דיקנא דאריך-אנפין, ומטיבורא דליבא דאריך-אנפין ולמטה מתלבש תוך זו"ן. ובזה תבין טעם למה זעיר-אנפין הוא